

7/5118

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı

Sayı: B.02.1.HZN.0.13.05.02-610/
Konu: Soru Önergesi

05.12.08* 53330

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi: 22.10.2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/5118-8830/18769 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile, İzmir Milletvekili Sn. Mehmet Ali SUSAM tarafından tevcih edilen 7/5118 sayılı soru önergesinin sureti ekli olarak gönderilmiş ve süresi içinde cevaplandırılması talep edilmiştir.

Söz konusu soru önergesine ilişkin olarak Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan cevap metni ekte yer almaktadır.

Bilgileri ile gereğini arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Devlet Bakanı

EKLER:
1- Yazı (4 Sayfa)

DAĞITIM:
Bilgi: Başbakanlığa

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SN. MEHMET ALİ SUSAM'IN
DEVLET BAKANİ SN. MEHMET ŞİMŞEK'E TEVCİH ETTİĞİ
7/5118 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİ İLE İLGİLİ OLARAK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI TARAFINDAN HAZIRLANAN CEVAP METNİ**

TÜİK, bu yılın ikinci çeyreğine ilişkin büyüme hızını yüzde1,9 olarak açıklamıştır.

2008 yılının ikinci üç aylık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre 'sabit fiyatlarla' gayri safi milli hasıla yüzde1,9 artışla 25 milyar 130 milyon YTL olmuştur.

Açıklanan rakamlar göstermiştir ki Türkiye'nin büyüme hızı, büyük bir finansal krizin yaşandığı 2002 yılının ilk çeyreğinden bu yana en düşük seviyede kalmış, son 6 yılın en düşük büyüme hızına gerilemiştir.

Basına da yer alan bilgilere göre yılın ilk çeyreğinde yüzde7 büyüyen imalat sanayii ancak yüzde2,5 oranında büyüebilmiş, geçen yılın aynı döneminde yüzde7,3 gibi bir büyüme performansı gösteren lokomotif sektörlerden inşaat ise bu yıl ancak yüzde0,9 gibi son derece düşük bir büyüme yapmıştır.

Açıklanan rakamlarda öne çıkan başka bir düşüş de tarım ürünleri üretimiyle ilgili olmuştur. TÜİK ilk çeyrekte yüzde 5,6 büyüdüğünü açıkladığı tarım sektöründeki artış yüzde2,6 ya revize etmiştir. Tarım ürünleri bu çeyrekte eksi (-) büyüme yapmış, 3,5 oranında küçülmüştür.

En büyük ihracat kalemlerinden olan otomotivde de geçen yılın aynı dönemine göre iç satış ve ihracat rakamları düşmüş, üretim yaklaşık yüzde13 azalmıştır.

Ülke ekonomisinin temel ihtiyacı artı değer yaratarak refah seviyesini geliştirmek, borç dengesini kurmak ve istihdam alanları yaratmaktır. Ancak rakamlar göstermiştir ki üretimde büyük düşüş yaşanmış, en fazla istihdamın sağlandığı tarım, inşaat ve imalat sanayisinde büyüme hızı endişe verecek noktaya ulaşmıştır.

Bu bilgiler sonucunda :

SORU-1: Yılın tamamında ekonomistlerin 'Daha azı kötü bir büyüme oranıdır' dediği yüzde 5'li oranının tutturulabilmesi için, son iki çeyrekte Bakanlığınızın almayı planladığı herhangi bir önlem var mıdır ? Varsa bu önlemler nelerdir.

SORU-2: Küçülmekte olan ekonomiyi canlandırmak amacıyla üretim ve istihdam teşvik edilecek midir? Edilecekse ne şekilde edilecektir.

CEVAP-2: Hazine Müsteşarlığı tarafından halen yürütülmekte olan 28.08.2006 tarihli ve 2006/10921 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ile bu Kararın uygulama esaslarını belirleyen 08.12.2002 tarih ve 26370 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2006/3 sayılı Tebliğ'de yer alan hükümler çerçevesinde; devlet yardımlarından faydalanmak isteyen yatırımcılara, yatırım projeleri için teşvik belgesi düzenlenmektedir. Teşvik belgesi kapsamında yatırımcılara, gümrük vergisi muafiyeti, katma değer vergisi istisnası ve faiz desteği verilmektedir.

2006/10921 sayılı Kararın 1.maddesinde de belirtildiği gibi bu Karar'ın amacı; Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda öngörülen hedefler ile Avrupa Birliği normları ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak tasarrufları katma değeri yüksek, ileri ve uygun teknolojileri kullanan yatırımlara yönlendirmek, istihdam yaratmak, yatırım eğiliminin devamlılığını ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak, bölgeler arası dengesizliklerin giderilmesini temin etmek, küçük ve orta ölçekli işletmelerin uluslararası düzeyde rekabet edebilmelerini teminen yatırım, üretim, kalite ve standartlarını artırmalarını ve istihdam yaratmalarını sağlamak, çevre korumaya yönelik yatırımlar, ileri teknoloji gerektiren yatırımlar ile bu yatırımlara ilişkin araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemektir.

Ayrıca, 2008 yılı Hükümet Programı ve Eylem Planında belirtildiği üzere, uluslararası yükümlülüklerimiz ve anlaşmalara uyumlu olmak kaydıyla, Yatırımlarda Yeni Teşvik Sistemini hazırlama görevi Hazine Müsteşarlığına verilmiştir. Mevcut uygulamanın devamının yanı sıra, bölgesel kalkınmışlık farklılıklarını gidermek amacıyla, her bölgedeki kümelenme ve potansiyel dikkate alınarak, farklı sektörlerin farklı destek oranları ile teşvik edilmesini öngören yeni bir teşvik sistemi üzerinde çalışılmaktadır.

Diğer taraftan, Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) altında faaliyet gösteren oniki teknik komiteden biri olan ve Maliye Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığı Müsteşar Yardımcılarının eş başkanlığında çalışmalarını yürüten Vergi ve Teşvikler Teknik Komitesinde de, bölgesel ve sektörel anlamda devlet yardımları sisteminin geliştirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. 22 Nisan 2008 tarihinde kamuoyuna duyurulan YOİKK Teknik Komite Eylem Planları kapsamında da, söz konusu sistemin geliştirilmesine yönelik olarak kalkınma ajanslarının kurulması kapsamındaki çalışmalar ile Sanayi Bilgi Sistemi'nin (sanayi envanteri) kurulması kapsamındaki çalışmaların tamamlanması öngörülmüştür.

SORU-3: İmalat sanayisini derinden etkileyen enerji fiyat artışlarıyla ilgili almayı düşündüğünüz bir tedbir var mıdır ? Varsa nedir ?

CEVAP-3: Ülkemiz elektrik enerjisi üretiminde doğal gazın payı yüzde 50'lere ulaşmaktadır. Doğal gaz alım fiyatları 6 ve 9 aylık gecikmeler ile petrol fiyatlarına bağlı olduğundan, uluslararası petrol piyasalarında yaşanan fiyat değişimlerden ülkemiz doğrudan doğruya etkilenebilmektedir.

Bununla birlikte, enerji maliyetlerini düşürmek ve kaynak çeşitliliğini arttırmak amacıyla yerli ve yenilenebilir kaynakların ülke ekonomisine kazandırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda özellikle rüzgar, hidroelektrik ve güneş başta olmak üzere ülkemizdeki yenilenebilir potansiyelin kısa ve orta vadede kullanıma sunulması ile birlikte enerji maliyetlerinde önemli düşüşler yaşanabilecektir, bu da fiyatların düşmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Ayrıca, uzun yıllar düşük kapasite ile çalıştırılan EÜAŞ uhdesindeki kamu santralleri, yapılan yenileme yatırımlarına bağlı olarak artan kapasite kullanım oranları sayesinde dışa bağımlılığın azaltılmasında önemli rol oynamıştır.

Diğer taraftan, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca 2012 yılında sona ermesi öngörülen geçiş dönemi sonuna kadar abone grupları arasındaki çapraz sübvansiyonu ortadan kaldıracaktır, bu düzenlemeden "Sanayi" abone grubuna uygulanan tarifeler olumlu etkilenecektir.

Önümüzdeki dönemde üretim ve dağıtım sektörlerindeki özelleştirme çalışmalarının tamamlanmasına bağlı olarak; etkin ve verimli işletmeciliğin sağlanması, maliyetlerin

düşürülmesi ve hizmet kalitesinin artırılmasıyla birlikte sağlanan faydalar tüketicilere yansıtılacaktır.

Öte yandan, 1 Temmuz 2008 tarihinden itibaren maliyet bazlı fiyatlandırmaya geçilmiştir. Buna göre enerji KİT'lerinin satış fiyatları maliyet esaslı olmak üzere belirlenecek ve tarifeler maliyetlerdeki değişime bağlı olarak tespit edilecektir. Bu çerçevede, 2009 yılındaki petrol fiyatlarının aynı yıl için öngörülen petrol fiyatlarından düşük gerçekleşmesi durumunda, 2009 yılında elektrik ve doğal gaz tarifelerine indirim söz konusu olabilecektir.

SORU-4: Dünyada küresel ısınma nedeniyle tarım ürünleri fiyatlarında bir artış yapılmaktadır. Türkiye'de buna ek olarak tarım üretimindeki daralmanın fiyatları etkilememesi için tarımın desteklenmesi gündemde midir ? Eğer gündemdeyse ne zaman ve ne biçimde olacaktır ?

CEVAP-4: Tarım sektöründe iklim koşullarının etkisi nedeniyle oluşan belirsizliğin en aza indirilebilmesi ve üreticilerin gelirlerinde istikrarın sağlanmasını teminen Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bütçesinden tarım sektörüne çeşitli başlıklar altında her yıl destek sağlanmaktadır.

Son iki yılda olduğu gibi, iklim koşullarının etkisinin sektörü her zamankinden fazla etkilediğinin tespit edildiği durumlarda, üreticilerin zararının karşılanması ve piyasaya olası olumsuz etkilerin en aza indirilmesi amacıyla ilave destekler verilmektedir. Bu bağlamda, 2007/12339 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında ülke genelinde 40 ilde kuraklıktan zarar gören çiftçilere nakdi ödeme yapılmış ve T.C. Ziraat Bankası ile Tarım Kredi Kooperatiflerine olan tarımsal kredi borçları ertelenmiştir. Ayrıca, 2008 yılı içerisinde kuraklık nedeniyle zarar gören 35 il tespit edilmiş ve 2008/13881 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında anılan illerde zarar gören çiftçilere nakdi ödeme yapılması ve T.C. Ziraat Bankası ile Tarım Kredi Kooperatiflerine olan tarımsal kredi borçlarının ertelenmesi öngörülmüştür.

Ayrıca, 2009 yılı içerisinde tarım sektörüne sağlanması öngörülen temel destek kalemleri özetle şu şekildedir: organik tarım yapan ve toprak analizi yaptıran üreticilere verilen alan bazlı destekler, yine alan bazlı olarak verilen kimyevi gübre ve mazot destekleri, fark ödemesi destekleri, hayvancılık destekleri, çay ve patates üreticilerine verilen telafi edici destekler, kırsal kalkınma destekleri, ar-ge destekleri.

SORU-5: Görülmektedir ki son 6 yılda uygulanan –başta aşırı değerli Türk Lirası olmak üzere- ekonomik politikalar ülkeyi üretmekten caydırmış, ithalata dayalı bir ihracatın gelişmesine neden olmuş, katma değeri düşük üretimde cari açığın büyümesini beraberinde getirmiştir. Politikanın yeniden üretenleri teşvik edecek bir noktaya getirilmesi düşünülmekte midir ?

CEVAP-5: 2002 yılından sonra uygulanan dalgalı kur sisteminde, geçmişten farklı olarak, kurlar piyasadaki arz ve talep koşullarınca belirlenmekte, hükümetlerin önceden belirlenmiş bir kur tahahhüdü bulunmamaktadır. Tamamen piyasa koşullarınca belirlenen kurun “aşırı” değerlendirildiği olgusu dalgalı kurun niteliği ile bağdaşmamaktadır.

Makroekonomik göstergelerdeki iyileşme ile birlikte, gerek nominal gerekse de reel kurlarla takip edilen Türk Lirasının değerinde artış olmuştur. Bunun temel nedeni ise yabancı ve yerli yatırımcıların YTL ve YTL cinsi finansal enstrümanlara olan yoğun ilgisi ile tarihsel olarak rekor seviyelere ulaşan doğrudan yabancı yatırımlardır

Tarihsel olarak ihracatımızda dünya ekonomisi ve döviz kurlarındaki konjonktürel gelişmeler önemli rol oynarken, son dönemlerde yapılan yatırımlarla şirketlerimizin rekabet gücü ve ürün portföyü artmış ve ihracatçılarımız yeni pazarlara yönelmiştir. Bunun sonucunda olarak da ihracatımızın konjonktürel gelişmelere olan duyarlılığı kısmen de olsa azalmıştır. Ayrıca ihracatımızda geleneksel sektörlerden teknoloji yoğun sektörlerle bir geçiş olmaktadır. İhracat kalemleri detaylı olarak incelendiğinde, katma değeri düşük ve kur hareketlerine çok fazla duyarlı sektörlerin ihracatındaki daralma veya düşük oranlı artışlara karşılık, katma değeri ve kalitesi yüksek malların ihracatının görece yüksek artışlar gösterdiği görülmektedir. Nitekim, 2008 yılı Eylül ayı itibarıyla, sermaye/teknoloji yoğun ihraç ürünlerinin toplam ihracatımız içerisindeki payı yüzde 65 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin cari işlemler açığı sorununun temelinde, tasarrufların özel sektörün yüksek oranda artan yatırım ihtiyacını karşılayacak düzeyde olmamasından ve yüksek enerji ithalatından kaynaklanan yapısal bir durum vardır. Bu sorun, hızlı büyüme sürecinden geçen pek çok gelişmekte olan ekonomide de gözlenmektedir. Üretilen malların yüksek teknolojiye dayalı olması, ithal girdilerin de yüksek miktarda kullanılmasına neden olmakta, enerji fiyatlarında son yıllarda yaşanan muazzam artış da cari işlemler açığını büyütmektedir. 2007 yılında milli gelirin yüzde 5,7'si olarak gerçekleşen cari işlemler açığı, enerji fiyat etkisi hariç olarak hesaplandığında milli gelirin yüzde 2,7'sine karşılık gelmektedir.

Ülkemizde uygulanan dalgalı kur rejimi cari açık riskine karşı önemli bir koruma işlevi görmektedir. Döviz arz ve taleplerindeki gelişmelere bağlı olarak kur değişmekte bu da cari açıktan kaynaklanan risklerin zamanlıca bertaraf edilmesine yardımcı olmaktadır.